

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums “Ceļā no Parīzes”**(pašiniciatīvas atzinums)**

(2016/C 487/04)

Ziņotāja: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Pilnsapulces lēmums	26.4.2016.
Juridiskais pamats	Reglamenta 29. panta 2. punkts Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	5.9.2016.
Pieņemts plenārsesijā	21.9.2016.
Plenārsesija Nr.	519
Balsojuma rezultāts	129/0/0
(par/pret/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Parīzes nolīgums ir apsveicama globālā apņemšanās mazināt klimata pārmaiņas. Turpmākais uzdevums ir nodrošināt to, ka nolīgums tiek ratificēts, īstenots un attīstīts tālāk. Šajā atzinumā EESK pauž savu viedokli par galvenajām pieejām saistībā ar ilgtermiņa virzību uz oglekļa emisiju ziņā neitrālu pasauli, kā tas aicināts minētajā nolīgumā.

1.2. Milzīgo globālo problēmu risināšanai nepieciešamas būtiskas pārmaiņas Eiropas Savienības pieejā. Tā vietā, lai orientētos tikai uz savā teritorijā radītajām siltumnīcefekta gāzu emisijām, ES būtu jāapsver, kādā veidā tā var palīdzēt panākt vislielāko ieguvumu klimata jomā globālā perspektīvā. Tāpēc EESK aicina Eiropas Komisiju izstrādāt ilgtermiņa stratēģiju, kā attīstīt un maksimāli palielināt ES radīto globālo “oglekļa plaukstu nospiedumu”⁽¹⁾.

1.3. ES vajadzētu panākt arī vērienīgus risinājumus, kas ir izdevīgi gan attiecībā uz ekonomikas, gan sociālajiem, gan vides aspektiem (*win-win-win*). Tādēļ EESK mudina Komisiju klimata stratēģiju izstrādāt tā, lai palīdzētu stiprināt ES ekonomiku un palielināt iedzīvotāju labklājību, vienlaikus mazinot klimata pārmaiņas.

1.4. Lai gūtu būtiskus panākumus klimata pārmaiņu radīto seku mazināšanā un izvairītos no oglekļa dioksīda, investīciju un darbvietu pārvirzes, ļoti svarīgas ir globālas saistības. EESK aicina Komisiju turpināt aktīvu diplomātiju klimata jomā, lai veicinātu minētā nolīguma plašu īstenošanu un rosinātu lielākās tautsaimniecības paaugstināt to saistības līdz tikpat vērienīgam apmēram kā ES. EESK arī aicina Komisiju integrēt klimata apsvērumus visās ārpolitikas jomās, jo īpaši tirdzniecības un investīciju, kā arī attīstības sadarbības jomā.

1.5. Attiecībā uz praktiskiem pasākumiem ES var ļoti sekmīgi palīdzēt cīņā pret klimata pārmaiņām, eksportējot tehnoloģijas un risinājumus emisiju samazināšanai un oglekļa piesaistes palielināšanai un ražojot pasaules tirgum produktus ar zemākām emisijām nekā tās konkurentiem. Tāpēc EESK aicina dot spēcīgu impulsu inovācijai – no pētniecības līdz laišanai tirgū –, lai ES būtu vadošā loma pasaulē attiecībā uz risinājumiem klimata jomā. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš MVU potenciālam.

⁽¹⁾ “Plaukstu nospiedums” (“*handprint*”) ir mērs labvēlīgajai ietekmei uz vidi vai sabiedrību, turpretī “pēdas nospiedums” ir mērs negatīvajai ietekmei, piemēram, saistībā ar emisijām. Norris (2015). Tātad “oglekļa plaukstu nospiedums” ir mērs pozitīvajai ietekmei uz klimatu, samazinot emisijas vai palielinot piesaisti. ES oglekļa plaukstu nospiedums ir ES pozitīvās ietekmes visā pasaulē kopsumma.

1.6. Attiecībā uz klimata politikas iekšējo dimensiju ES vajadzētu tiekties kļūt par Klimata savienību, kas ir orientēta uz rīcību, efektīva un saskaņota savos iekšējos pasākumos. Tagad visas pūles jāvelta līdz šim pieņemto lēmumu īstenošanai, kurā sava loma ir gan Komisijai, gan dalībvalstīm.

1.7. Turklāt EESK aicina Komisiju minēto ilgtermiņa stratēģiju balstīt uz integrētu pieeju. Turpmākā virzība būtu jāizstrādā, to saistot ar līdzīgām vienotā tirgus "savienībām", jo īpaši tādās jomās kā enerģētika, transports, digitālizācija, rūpniecība, lauksaimniecība, kapitāls un inovācija. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš arī ilgtspējīgu pārtikas sistēmu problēmjautājumiem un oglekļa piesaistītāju nozīmei.

1.8. Īstenojot mērķus, kas noteikti Parīzes nolīgumā, maksimāli būtu jāizmanto tirgus mehānismi. Globāla oglekļa dioksīda emisiju cenu noteikšanas sistēma būtu neitrāls un efektīvs veids, kā iesaistīt visus tirgus dalībniekus. EESK mudina Komisiju aktīvi izpētīt dažādas iespējas un pasākumus un sadarboties ar citām valstīm virzībā uz vispārēju vienošanos par oglekļa dioksīda emisiju cenu noteikšanu.

1.9. Ceļš no Parīzes uz oglekļa emisiju ziņā neitrālu ekonomiku ir ļoti sarežģīts. Kā daļa no klimata stratēģijas jāievieš pienācīgi pielāgošanās pasākumi, lai pāreju pārvaldītu taisnīgi un kontrolēti un palīdzētu uzņēmumiem un iedzīvotājiem pielāgoties pārmaiņām un rast jaunus risinājumus un prasmes.

1.10. Tieši partneri, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, būs tie, kuri, darbojoties vietējā līmenī, realizēs pāreju uz oglekļa emisiju ziņā neitrālu ekonomiku, turpretī politisko lēmumu pieņēmēju uzdevums ir nodrošināt viņiem labvēlīgu vidi un finansējumu, tostarp veicināt izpratni par visām pieejamām finansēšanas iespējām. Lai veicinātu pilsoniskās sabiedrības rīcību klimata jomā un likvidētu šķēršļus, kas to kavē, jāizvērs daudzlīmeņu pārvaldības pieeja. EESK sagaida, ka tiks pilnībā iesaistīta šīs daudzpusējās infrastruktūras veidošanā, kā arī ES ilgtermiņa klimata stratēģijas sagatavošanā.

2. Eiropas Savienība – spēcīga pasaules mēroga dalībiece klimata jomā

2.1. Parīzes Klimata konferences (COP 21) rezultāts ir pasaules mēroga vienošanās ierobežot globālo sasilšanu krietni zem 2 °C un turpināt centienus vēl vairāk ierobežot temperatūras pieaugumu, lai tas nepārsniegtu 1,5 °C, salīdzinot ar pirmsindustriālo līmeni. Lai to panāktu, būs vajadzīga globālo emisiju milzīga samazināšana un radikālas pārmaiņas sabiedrībā.

2.2. Sagaidāmās pasaules mēroga problēmas prasa radikāli mainīt ES pieeju attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu. Ir svarīgi, ka ES pieliek ievērojamas pūles, lai radītu efektīvu globālo ietekmi. ES vajadzētu censties nevis tikai samazināt savu oglekļa pēdas nospiedumu, bet gan palielināt savu oglekļa plauksta nospiedumu.

2.3. Lai efektīvi risinātu klimata problēmu un izvairītos no oglekļa emisiju, investīciju un darbvieta pārvirzes, ļoti svarīgas ir globālas saistības. ES uzņemas iniciatīvu pirms Parīzes konferences un tās laikā, un tai vajadzētu turpināt šādu virzību gaidāmajās Pušu konferencēs. ES savā **klimata diplomātijā** būtu jākoncentrējas uz valstīm, kuras rada vislielākās siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā arī uz sīvakajiem konkurentiem un daudzsološākajiem partneriem no ekonomikas viedokļa. Tādēļ klimata un ekonomikas diplomātijai būtu jāiet roku rokā.

2.4. Lielākie emitētāji ir Ķīna, ASV un ES, uz ko attiecināmi attiecīgi vairāk nekā 25 %, aptuveni 15 % un aptuveni 10 % no visām emisijām pasaulē. Paredzams, ka līdz 2030. gadam ES emisiju īpatsvars samazināsies aptuveni līdz 5 %. Tādēļ nolūkā panākt maksimālu ietekmi uz klimata pārmaiņu mazināšanu Eiropas Savienībai jādara viss iespējamais, lai mudinātu citas līgumslēdzējas puses izvirzīt vērienīgākus mērķus.

2.5. Praksē ES var ļoti sekmīgi palīdzēt globālo klimata pārmaiņu mazināšanā, eksportējot **mazoglekļa risinājumus**, kā arī ražojot pasaules tirgum produktus ar zemākām emisijām nekā tās konkurentiem.

2.6. Līdztekus ASV arī Ķīna un citas straujas jaunattīstības valstis ir kļuvušas par nozīmīgām mazoglekļa tehnoloģiju piegādātājām. ES loma gan eksporta, gan vietējos tirgos pēdējos piecos gados noteiktās nozarēs ir ievērojami samazinājusies, un ES ir zaudējusi kādreizējo pasaules līdera pozīciju tehnoloģiju jomā. Junkera vadītā Komisija ir paudusi nodomu kļūt par pasaules līderi atjaunojamo energoresursu jomā, taču šobrīd tas vēl ir tāls mērķis.

2.7. Tāpēc steidzami ir vajadzīgs jauns un papildu impulss, lai saistībā ar klimata pārmaiņu risinājumiem ES atkal ieņemtu vadošo pozīciju. Globālās iespējas attiecas uz dažādām tehnoloģijām, produktiem, pakalpojumiem un zināšanām, kā arī kopējiem ražošanas un patēriņa modeļiem. Zinātnes par oglekļa dioksīda piesaistītājsistēmām, piemēram, mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un zemju apmežošanu, eksportu arī vajadzētu uzskatīt par izdevību globālas ietekmes radīšanai.

2.8. EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir pievienojusies iniciatīvai *Mission Innovation*, ko uzsākušas pasaules ekonomiski spēcīgākās valstis, kuras ir apņēmušas divas reizes palielināt savu finansējumu tīras enerģijas pētniecībai un attīstībai nākamajos piecos gados.

2.9. Lai īstenotu mazoglekļa risinājumus un veicinātu virzību uz globālu oglekļa emisiju ziņā neitrālu ekonomiku, būtiska nozīme ir efektīvai **tirdzniecības un ieguldījumu politikai**. Lai nodrošinātu pozitīvu iznākumu, klimata jautājumiem jābūt neatņemamai sastāvdaļai sarunās par tirdzniecības un ieguldījumu nolīgumiem. Jāizvirza mērķis likvidēt šķēršļus tirdzniecībai ar klimatam nekaitīgiem produktiem, tehnoloģijām un risinājumiem; šajā saistībā nozīmīga loma būtu Vides preču nolīgumam. Kopīgi risinājumi ir vajadzīgi arī, lai novērstu tirdzniecības traucējumus, ko var radīt klimata politikas un prasību atšķirība dažādos reģionos.

2.10. Attiecībā uz **attīstības politiku** pašreizējais mērķis 100 miljardu ASV dolāru apmērā gadā, ko attīstītās valstis apņēmušas piešķirt, lai finansētu klimata pasākumus, *COP 21* tika pagarināts līdz 2025. gadam, aicinot šā mērķa sasniegšanai izstrādāt praktisku ceļvedi. Finansiālus solījumus deva arī atsevišķas valstis. Ir svarīgi turēt minētos solījumus un līdzekļus izlietot saimnieciski, ekoloģiski un sociāli atbildīgi. Jārīko izpratnes veicināšanas kampaņas, lai pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, jo īpaši jaunattīstības valstīs, sniegtu informāciju par finansējuma pieejamību, kā to ir ierosinājusi EESK saistībā ar ES un Āfrikas kopējo stratēģiju.

2.11. Nozīmīga loma attīstības politikā ir arī sadarbībai tehnoloģiju jomā. Tā kā attiecībā uz inovāciju izšķiroša nozīme ir intelektuālā īpašuma tiesībām (IĪT), jānodrošina to pienācīga aizsardzība. Svarīgi ir arī nodrošināt, ka paredzētie risinājumi atspoguļo apstākļus jaunattīstības valstīs un partnerības garā palīdz tām pieņemt mazoglekļa ekonomiskās izaugsmes pieeju, nekavējot minēto valstu attīstību. Turklāt spēju veidošana ir vajadzīga, lai palīdzētu jaunattīstības valstīm klimata pārmaiņu seku mazināšanas un pielāgošanās jomā.

2.12. Lai sekmētu Parīzes nolīguma īstenošanu pasaules mērogā, klimata apsvērumi vienmēr būtu jāiekļauj visās ES ārpolitikas jomās.

3. Ceļā uz efektīvāku Klimata savienību

3.1. Nolūkā nodrošināt stabilu pamatu tam, lai kļūtu par spēcīgu pasaules mēroga dalībnieci, ES būtu jātiecas kļūt par Klimata savienību, kas ir pilnībā efektīva, saskaņota un uzticama savos iekšējos pasākumos. Pirmām kārtām tai jābūt rīcības savienībai. Tagad visas pūles jāvelta līdz šim pieņemto lēmumu īstenošanai, kurā sava loma ir gan Komisijai, gan dalībvalstīm.

3.2. Tā kā klimata pārmaiņu mazināšana attiecas uz visām tautsaimniecības nozarēm, Klimata savienībai ir jābalstās uz integrētu pieeju. Turpmākie klimata pasākumi būtu jāizstrādā, tos saistot ar tādām līdzīgām "savienībām" kā, piemēram, Enerģētikas savienība, Eiropas vienotā transporta telpa, preču un pakalpojumu vienotais tirgus, digitālais vienotais tirgus, Eiropas rūpniecības politika, kopējā lauksaimniecības politika, Kapitāla tirgu savienība un Inovācijas savienība. Jārod arī optimāls risinājums, lai varētu sasaistīt ES klimata politiku un tās īstenošanu valstu līmenī.

3.3. ES savas saistības klimata jomā būtu jāpilda tā, lai stiprinātu savu ekonomiku un uzlabotu iedzīvotāju labklājību. Klimata politika nebūtu jāuztver tikai kā saimniecisko, sociālo un vides faktoru līdzsvarošana, bet jācenšas panākt risinājumus, kas ir izdevīgi visās trīs minētajās jomās. Tādēļ ir vajadzīgi pasākumi mazoglekļa izaugsmes stimulēšanai, pilnībā izmantojot iespējas, ko sniedz, piemēram, digitalizācija, tīrās tehnoloģijas, bioekonomika un aprites ekonomika.

3.4. Tāpat kā visā pasaulē, arī ES ir vajadzīgi ievērojami **ieguldījumi** mazoglekļa ekonomikā. Klimata aspekti jāiestrādā publisko investīciju programmu finansēšanas kritērijos, tostarp arī ES fondu līdzekļu izmantošanā. Ārkārtīgi svarīga ir publiskā un privātā sektora sadarbība, kā arī Eiropas Stratēģisko investīciju fonda un Eiropas Investīciju bankas loma. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Investīciju projektu portāla un Eiropas Investīciju konsultāciju centra darbības uzsākšanu un uzsver, ka projekta robežvērtības nedrīkst izslēgt mazāku projektu dalības iespēju.

3.5. Savukārt privātā sektora investīcijām mazoglekļa risinājumos ir tādi paši priekšnoteikumi kā attiecībā uz jebkurām citām investīcijām. Lai varētu pilnībā izmantot uzņēmējdarbības iespējas un potenciālu, ko sniedz klimata pārmaiņu mazināšana, ļoti svarīga ir veicinoša, konkurētspējīga un stabila uzņēmējdarbības vide.

3.6. Lai iegūtu vadošo lomu pasaulē klimata tehnoloģiju un risinājumu jomā, ES ir jāiegulda **inovāciju** veicinošā vidē, aptverot pētniecību, izstrādi, izmēģinājumus, demonstrējumus, kā arī iekļuvi tirgū un darbības izvēršanu starptautiskā līmenī. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš MVU inovācijas potenciālam un to ienākšanai starptautiskajā tirgū. Tādēļ ir jānodrošina, ka piekļuve finansējumam nerada šķēršļus MVU.

3.7. Tā kā siltumnīcefekta gāzu emisiju lielākā daļa rodas enerģijas ražošanā, pārejas centrā ir **enerģētika**. Galvenie pasākumi ietver fosilā kurināmā aizstāšanu ar mazoglekļa energoavotiem un energoefektivitātes paaugstināšanu visās nozarēs un darbībās. Pieaugošā sabiedrības elektrifikācija – aizstājot fosilo kurināmo – var palīdzēt ievērojami samazināt emisijas. Viena no galvenajām problēmām un iespējām ir izstrādāt elektroenerģijas uzglabāšanas risinājumus.

3.8. Attiecībā uz **transporta**, jo īpaši autotransporta, dekarbonizāciju ir jāievieš visdažādākie pasākumi. Sava loma pārejā ir arī elektrībai un alternatīviem energoavotiem, modernajām biodegvielām, uzlabotai transportlīdzekļu un loģistikas energoefektivitātei, mazoglekļa transporta veidu izmantošanas pieaugumam, komodalitātei un sabiedriskajam transportam, kā arī zemes izmantošanas plānošanai. Attiecībā uz kuģniecību un aviāciju EESK aicina gūt vērienīgus globāla mēroga rezultātus, sadarbojoties ar SJO un ICAO (Starptautisko Civilās aviācijas organizāciju).

3.9. Lai gūtu panākumus dekarbonizācijā, jāizstrādā arī **produkti un ražošanas** metodes. Vislielākās iespējas saistāmas ar novatoriskiem uzņēmējdarbības modeļiem un jaunu mazoglekļa produktu izstrādi, galveno uzsvāru liekot uz to nodrošināto pakalpojumu un funkciju. Jāizmanto visu nozaru un dalībnieku iespējas, un politikas veidotājiem nevajadzētu "atlasīt labākos", piemēram, atbalstot atsevišķas nozares, metodes vai produktus.

3.10. **Lauksaimniecība un mežsaimniecība** ar klimata pārmaiņām ir saistītas vairākos veidos. Tāpat kā emisiju samazināšanai, arī oglekļa dioksīda piesaistei ir būtiska nozīme klimata pārmaiņu mazināšanā. Tas norāda, cik svarīga ir meža resursu ilgtspējīga izmantošana un augsnes pienācīga apsaimniekošana. No otras puses, lauksaimniecībai un mežsaimniecībai pielāgojoties klimata pārmaiņām, tās saskaras ar nopietnām problēmām. Tādēļ ir vajadzīgs intensīvs pētniecības un izstrādes darbs attiecībā uz izturētspēju un pielāgošanos, kā arī augsnes kā oglekļa piesaistītājsistēmas funkciju.

3.11. Iedzīvotāju skaita strauja pieauguma dēļ būtiska nozīme ir saiknei starp klimata pārmaiņām un pārtikas nodrošinājumu. Lai risinātu milzu problēmas saistībā gan ar pārtikas nodrošinājumu, gan klimata pārmaiņu seku mazināšanu, ir vajadzīgas ilgtspējīgākas pārtikas sistēmas, vienlaikus novēršot oglekļa emisiju un darbvieta pārvirzi.

3.12. **Digitalizācija** ir sabiedrības dekarbonizācijas transversāls aspekts. Automatizācija, robotika un lietiskais internets paaugstina rūpniecisko procesu un loģistikas efektivitāti. Viedi energotīkli, viedā mobilitāte, viedās ēkas un viedkopienas iesaista iedzīvotājus dekarbonizācijā un dod iespēju patērētājiem kļūt par ražojošiem patērētājiem, bet digitālās platformas dod iespēju apmainīties ar produktiem un pakalpojumiem.

3.13. Kopumā pārejas uz oglekļa emisiju ziņā neitrālu ekonomiku īstenošanā būtiska nozīme ir iedzīvotājiem. Ievērojamus rezultātus var dot ilgtspējīgāki **patēriņa** modeļi un dzīvesveida izmaiņas, piemēram, saistībā ar uzturu, iepirkšanos, mobilitāti un vaļaspriekiem. Izpratnes veicināšana, informācija par produktiem un izglītošana ir instrumenti, ko var izmantot, lai palīdzētu iedzīvotājiem izdarīt apzinātu izvēli.

3.14. Attiecībā uz konkrētākiem pasākumiem virzībā uz oglekļa neitrālu vidi iepriekš minētajās svarīgākajās jomās EESK pēdējos gados ir izstrādājusi vairākus atzinumus⁽²⁾.

3.15. Pāreja uz oglekļa emisiju ziņā neitrālu ekonomiku neizbēgami nozīmē to, ka būs gan ieguvēji, gan zaudētāji. Tāpēc ir svarīgi, lai minēto pāreju pārvaldītu taisnīgi un kontrolēti. Vajadzīgi pienācīgi pasākumi, lai uzņēmumiem un iedzīvotājiem palīdzētu **pielāgoties** jaunajai situācijai. Galvenie draudi, kas jānovērš, ir aizvien pieaugošās izmaksas un prasmju trūkums. Atbilstīga iespēja šajā ziņā ir mērķtiecīga finansiāla palīdzība, kas balstīta uz mazaizsargātu nozaru un iedzīvotāju grupu apzināšanu. Centieni tomēr būtu galvenokārt jākoncentrē uz jaunu risinājumu meklēšanu un prasmju attīstīšanu.

4. Pilnībā izmantot cenu noteikšanas mehānismus

4.1. Īstenojot pasākumus mērķu, ko saskaņā ar Parīzes nolīgumu noteikuši politikas veidotāji, sasniegšanai pēc iespējas būtu jāizmanto tirgus mehānismi. Nolūkā neitrāli un efektīvi veicināt rīcību klimata jomā ir svarīgi censties panākt siltumnīcefekta gāzu emisiju cenu noteikšanu globālā mērogā. Tādēļ, lai cenu sistēma darbotos pienācīgi, pakāpeniski būtu jālikvidē pretrunīgas vai pārklājošās subsīdijas enerģētikas jomā.

4.2. Vairākās valstīs un reģionos jau izmanto dažādu veidu oglekļa dioksīda emisiju cenu noteikšanas sistēmas, galvenokārt oglekļa dioksīda nodokļus un emisijas kvotu ierobežošanas un tirdzniecības sistēmas. Tiek apsvērti arī pasākumi dažādo sistēmu sasaistīšanai.

4.3. Attiecībā uz ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu emisijas kvotu cenas ir saglabājušās negaidīti zemā līmenī, jo kvotu piedāvājums nepārprotami ir pārsniedzis pieprasījumu un pārklājošās subsīdijas ir ietekmējušas tirgu. Emisiju ierobežošana nodrošina to, ka emisiju samazināšanas mērķis tiks sasniegts, bet sistēma nesniedz stimulu ieguldīt līdzekļus mazoglekļa energoavotos. Lai to īstenotu, būs nepieciešams palielināt oglekļa cenu, vienlaikus nodrošinot, ka tiek veikti pasākumi, kas virzīti uz to, lai izvairītos no oglekļa emisiju pārvirzes.

4.4. Labi funkcionējoša un taisnīga oglekļa cenu noteikšanas globāla sistēma radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus eksporta uzņēmumiem pasaules tirgos un tādējādi samazinātu ieguldījumu un darbvietu pārvirzes risku. Bez tam šāda sistēma samazinātu to importa preču konkurences priekšrocības, kas ir lētākas tādēļ, ka attiecīgajās valstīs ir mazāk stingras prasības klimata jomā. Turklāt tā virzītu finanšu plūsmas uz jaunattīstības valstīm. Tāpēc jāpieliek ievērojamas pūles, lai izveidotu atbilstošu globālu režīmu. Komiteja uzsver, ka tā – principā kā pagaidu risinājumu – ir atbalstījusi mehānismu "oglekļa cenas pielāgošana uz robežas" (*border carbon adjustment*), līdz tiks ieviests globāls režīms⁽³⁾. Tomēr pienācīga uzmanība būtu jāpievērš problēmām un riskiem, kas ir saistīti ar šādiem mehānismiem.

⁽²⁾ Sk. piemēram, šādus EESK atzinumus: par tematu "COP 21 secinājumu ietekme uz Eiropas transporta politiku" (OV C 303, 19.8.2016., 10. lpp.); par tematu "Enerģētikas savienības 2015. gada stāvokļa apskats" (OV C 264, 20.7.2016., 117. lpp.); par tematu "Aprites ekonomika" (OV C 264, 20.7.2016., 98. lpp.); par tematu "Integrēts SET plāns" (OV C 133., 14.4.2016., 25. lpp.); par tematu "Jaunais elektroenerģijas tirgus modelis" (OV C 82, 3.3.2016., 13. lpp.); par tematu "Energoefektivitātes marķējuma satvars" (OV C 82, 3.3.2016., 6. lpp.); par tematu "Uz patērētājiem orientēts jaunais kurss" (OV C 82, 3.3.2016., 22. lpp.); par tematu "ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas pārskatīšana" (OV C 71, 24.2.2016., 57. lpp.); par tematu "Parīzes protokols" (OV C 383, 17.11.2015., 74. lpp.); par tematu "Klimata un enerģētikas politikas ietekme uz lauksaimniecību un mežsaimniecību" (OV C 291, 4.9.2015., 1. lpp.); par tematu "Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam" (OV C 424., 39. lpp.26.11.2014.); par tematu "Tirgus instrumenti" (OV C 226, 16.7.2014., 1. lpp.).

⁽³⁾ Sk. "Tirgus instrumenti", 3.5.1. un 3.5.2. punkts (OV C 226, 16.7.2014., 1. lpp.).

4.5. Lai izpētītu pienācīgas cenu noteikšanas sistēmas priekšnosacījumus un sekas, būtu rūpīgi jāizvērtē dažādas iespējas. Būtu jāizpēta vismaz šādas iespējas un metodes:

- esošo reģionālo cenu noteikšanas un tirdzniecības sistēmu sasaistīšana ar citu reģionu attiecīgajām sistēmām,
- visu nozari aptverošu starptautisko emisiju tirdzniecības sistēmu izveidošana svarīgākajās nozarēs.

EESK aicina Komisiju aktīvi izpētīt dažādas iespējas un pasākumus, dalīties pieredzē un sadarboties ar citām valstīm virzībā uz globālu oglekļa cenas noteikšanas sistēmu.

5. Pilsoniskās sabiedrības multiplā loma

5.1. Īstenojot pāreju uz oglekļa emisijas ziņā neitrālu pasauli, pilsoniskajai sabiedrībai ir ļoti nozīmīga loma pasaules, Eiropas, valstu un vietējā līmenī. Uzņēmumi, darba ņēmēji, patērētāji un iedzīvotāji ir tie, kuri ar savu darbību uz vietas faktiski īsteno izmaiņas, savukārt politikas veidotājiem vajadzētu viņiem nodrošināt labvēlīgu un rosinošu darbības vidi.

5.2. Liels progress ir sasniegts tirgos: aizvien lielāks skaits privāto un institucionālo investoru savos ieguldījumu mērķos ņem vērā "oglekļa risku" un ir izveidoti ar klimatu saistīti privātie kapitāla fondi. Daudzi uzņēmumi atjauno un izvērs savu darbību un produktu portfeļus, lai reaģētu uz patērētāju un akcionāru prasībām, kurās ņemtas vērā problēmas klimata jomā. Dažādās nozarēs un starp lielajiem uzņēmumiem un MVU tiek veidotas jaunas uzņēmējdarbības ekosistēmas.

5.3. COP 21 konferencē ievērojama pasākumu sadaļa bija veltīta vietējo un reģionālo pašvaldību, privātā sektora un citu pilsoniskās sabiedrības dalībnieku lomai klimata jomā izvirzīto mērķu sasniegšanā un jaunu partnerību veidošanā. Globālajā klimata rīcības programmā ir jāsaglabā dinamika un jāturpina šāda veida darbības sekmēšana.

5.4. Kā ierosinājusi EESK⁽⁴⁾, būtu jāizveido politikas veidotāju, pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju koalīcija, kuras mērķis būtu veicināt un palielināt informētību par nevalstisku rīcību klimata politikas jomā dažādos līmeņos, izveidot forumu strukturētam dialogam un likvidēt šķēršļus, kas kavē attiecīgo rīcību. EESK sagaida, ka tiks pilnībā iesaistīta šādas saskaņotas daudzpusējas infrastruktūras veidošanā.

5.5. Attiecībā uz pilsoniskās sabiedrības sadarbību ar citiem reģioniem, jo īpaši Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm (ĀKK)⁽⁵⁾ un Vidusjūras reģiona valstīm, klimata jautājums – saistībā ar pārtikas nodrošinājuma problēmu – ir viena no EESK darba kārtības prioritātēm.

5.6. EESK arī vēlas sadarboties ar Komisiju, tai gatavojot ES ilgtermiņa stratēģiju klimata jomā virzībai uz oglekļa emisiju ziņā neitrālu pasauli.

Briselē, 2016. gada 21. septembrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*

⁽⁴⁾ Atzinums par tematu "Koalīcija Parīzes nolīguma izpildei", pieņemts 2016. gada 14. jūlijā (OV C 389, 21.10.2016., 20. lpp.).

⁽⁵⁾ Sk. Rezolūciju par ES un Āfrikas ekonomikas un sociālās jomas ieinteresēto personu tīklu, 2016. gada jūlijs, Nairobi.